Ч. 20 Четвер 27 січня (8 лютого) 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої" і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Сойм краєвий.

В доповненю до попереднього справозданя з дня 5 лютого подаємо ще отсї важнїйшї справи:

Пос. Герасимович підніс, що причини лихого стану шкільництва народного в Галичинї треба глядати не лиш, як каже справозданє краєвої Ради шкільної, в браку шкіл і учителїв, але також і в пужденнім положеню материяльнім учителїв народних. Учителї народні мусять боротись з нуждою, не мають вигляду на аванс, а при тім мусять служити 40 лїт, щоби дістатись на емеритуру. Не дивота, що єсть брак учителїв і Рада шкільна мусить заміщати місця учителїв людьми, що не мають поняти о педаґоґії. Вкінци найбільша хиба нашого шкільництва лежить в тім, що там вкралась полїтика. Доки не усуне ся попри недостачі материяльні також і хиби полїтичні, доти наше шкільництво народне не розвинесь так, як се бажають всї, що люблять свій нарід.

Пос. о. Ковальский заперечив, мов би в школах народних грала яку ролю полїтика. Школа має виховувати населенє в напрямі практичнім для житєвих потреб і длятого кр. Рада шкільна добре поступає, що зачала реорґанізувати школу в тім напрямі. О. посол зазначив, що читанє і писанє ще не єсть доказом просьвіти і образованя, бо н. пр. наші Володимири, наші Пясти, наші Ягайльони знали ледви підписати ся, а помимо того були сьвітлими володарями краю. Для нашої школи взірцем була нїмецка школа, котра істнує від часів Лютра. В школї нїмецкій положено головну ваґу на читанє, щоби загал міг читати біблїю. У нас треба звернути ум простолюдина до пильної працї над рілею, котра що раз більше вихоплюєсь з єго рук, а котра може бути одиноким услівєм єго істнованя. Школа повинна бути примінена до індивідуальности тих, котрих має виховати. Тепер керманичі нашого краю звернули на лїпше, бо старають ся розвивати шкільництво в напрямі промислово-рільничім. Коли так дальше піде, то тогдї не треба буде нї примусу шкільного, нї кар шкільних, котрі лиш зражують люд до школи. Вкінци зазначив о. Ковальский, що підстава науки в школах народних мусить оперти ся на релїґії.

Пос. Торосевич говорив о учителях народних і підніс насамперед то, що єму мин. року в Соймі зроблено закид, що він не наводить фактів. Він не на то, щоби їздив і збирав факти, а коли-б деякі навів, то сказано-би, що то лиш вимки. Але нехай краєва Рада шкільна не спускає ся на урядові справозданя інспекторів, лиш розвідуєсь приватно від всїх послів про стан шкіл, а тогдї позамикати ті школи, де нема відповідних учителїв. Рівно-ж треба би установити комісарів на один рік, котрі звізитували би школи під взглядом педаґоґічним, економічним і моральним. Вкінци сказав бесїдник, що коли Рада шкільна не послухає єго ради, то він на другий рік поставить формальне внесенє.

Пос. Мидович промавляв за тим, щоби при кождій семинариї учительскій отворити інтернати. — Пос. Гольдман поставив внесенє, щоби Видїл краєвий, порозумівши ся з краєвою Радою шкільною виготовив проєкт заснованя інституту для науки рабінів.

Дальше ухвалено відступити Видїлови краєвому до полагодженя петицию Ради повітової в Ярославі о отворенє окружного суду. — Внесенє пос. Ольпиньского в справі доповненя закона против лихви ухвалено в формі резолюциї до правительства. — Ухвалено резолюцию до правительства, щоби змінено закон конкуренцийний в тім напрямі, аби мусїли платити церковну також і ті католики дотичного обряду, котрі не мешкають в парохії а мають в її округї мастки недвижимі.

Комісия адміністрацийна, полагоджуючи справозданє Видїлу краєвого о заснованю краєвих закладів поправчих для малолїтних хлопців і старших мужчин, предложила до ухвали сї внесеня: з фонду краєвої полїциї має заснуватись рільничий заклад поправчий для 150 малолїтних хлопців; Видїл краєвий має закупити відповідну на то посїлість в середній части Галичини а контракт купна дати Соймови до затвердженя; Видїл краєвий має предложити всї дотичні пляни будинків, статути і реґуляміни, а заразом і результат переговорів з правительством що-до датку на будову того заведеня.

Під конець засїданя відчитано ще інтерпеляциї: пос. Шептицкого до Видїлу краєвого, длячого не виконав порученя з минувшого року і не вніс до правительства меморияду о перетяженю податковім; — пос. Рожанковского до правительства з запитанєм, на якій основі видала краєва Дирекция скарбу рескрипт, що лиш поданя, писані в чисто рускій мові, мають приймати ся і чи правительство схоче відкликати той рескрипт.

Загальні збори „Просьвіти" в 25-ті роковини заложеня.

Дня 8 н. ст. грудня 1893 минуло 25 лїт від заснованя найсильнїйшого і найхосеннїй-

---

20)

Похатник.

(Повість з американьского житя — О. Руппіюса.)

(Дальше).

Він пустив ся до вікна. — Але-ж не туди! — відозвала ся она і кинула ся та схопила єго за руку, мов би аж тепер пригадала собі все добре. Їх очи стрітили ся й впили в себе. Гельмштедт взяв її за руку, котрою она єго держала, а серце мало в нім не розскочило ся. — Оленко! — промовив він стиха і потягнув її ід собі — а она, як коли-б в нїй відозвало ся нараз все її чувство, кинулась єму на груди, на котрій перед тим спочивала; Гельмштедт обняв її і на хвильку почув її горячі уста на своїх. Але й зараз вирвала ся она від него, сїла собі на крісло й закрила очи долонями.

Гельмштедт приступив близше до неї і вкляк на колїно. — Оленко, душечко моя! — відозвав ся він з повним виразом свого чувства — або здобуду собі тебе, або сам загину — я таїв в собі свою пристрасть, але судьба хотїла инакше — глянь на мене! — Він відоймив легенько її руки та глянув в очи, в котрих боролись з собою і соромливість і любов — на її лици пробивала ся якась дивна мішанина щирости а потрохи й обави, а Гельмштедтови прийшла на гадку сьвіжо розпукнена рожа, що перший раз побачила сьвітло дня. — Оленко — говорив він дальше — чи не відозвеш ся до мене?

Она зняла поволи очи до него, а на її лици проявив ся той так добре звістний Гельмштедтови усьміх. — А я ще й не знаю навіть, як вам на імя! — сказала она.

— Менї на імя Августус, але називай мене так, як мене дома звали, кажи: Авґуст, а менї буде здавати ся, що знайшов в тобі й вітчину і все, що стратив.

— Авґуст — повторила она стиха і споглянула єму глубоко в очи. Відтак оперла ся чолом о єго чоло. — Авґусте — менї здаєся, що я то перечувала, що так буде, що ви мене виратуєте від того Бакера.

Нараз заблисло так, що аж за очи імило, а цїла комната стала на хвилинку як би в день ясна, відтак загреміло так, що аж вікна забренїли а они обоє налякані схопили ся. Ледви що прошумів в горах перший гуркіт, коли знов роздав ся якийсь такий голос, як би хтось гримав до дверий спереду двора. — Що то значить ся? — спитала налякана Олена. Гельмштедт став уважно надслухувати. Почуло ся знову ще голоснїйше гримане, а по короткім часї пішло лусканє дверми в хатї, почулись якісь мужескі голоси, як би хтось поквапно і живо розмавляв. — Щось там мусїло стати ся; що вже буде, то буде, але я мушу в якийсь спосіб вийти! звідси — сказав Гельмштедт тихо — мушу бути під рукою, скоро би пан Еліот допитував ся за мною. — Він приступив до вікна. — Та не сюди! — благала єго Олена і не хотїла пустити. — Колиж бо вже в цїлім домі побудили ся — відповів Гельмштедт шепотом, — скоро піду куди инде, то мене підглянуть, а то значило би знищити одним замахом наше молоденьке щастє.

В сїй хвили блиснуло по площи поза домом сьвітло від ліхтарні і почув ся голос Діка: „Я ось де, мастер!" — Рівночасно зачув Гельмштедт розмову трох инших осіб, що, видко, як-раз заходили поза хату. — То тато! — шепнула Олена, що стояла коло него. Она побігла до дверий і стала надслухувати, а відтак отворила їх осторожно і виглянула. — Всюди тихо! — шепнула обернувшись. Гельмштедт підійшов до неї на пальцях — знадворку нїхто не відзивав ся. — Добра ніч, Оленко, не забудь і в снї на мене! — Она ще на малу хвильку повисла на єго шиї, а відтак випустила єго з комнати.

Він поступив ся осторожно кілька кроків, аж досмотрив ся поруча від сходів і зійшов відтак тихенько на долину.

Коли Бакер пізно сполудня вийшов був з коршми над рікою, встав був і похатник, що сидів в кутику, та випростував ся; показало ся при тім, що він такий здоровенний чоловік, якого би нїхто по нім не сподївав ся, видячи єго, як він бувало ходить зігнений у двоє. Старе єго лице аж якось нїби віджило від тих

шого нашого товариства „Просьвіти", і ми під ту хвилю подали були своїм читачам коротку історию заложеня сего товариства. Але ювилей свій обходила „Просьвіта" аж сего року 2 лютого. Того дня відбули ся у Львові і загальні збори і ювилейний концерт. В салї Народного Дому зібрало ся яких 400 осіб; селян не було дуже богато. Між зібраними було й значне число женщин.

Загальні збори отворив голова товариства др. Ом. Огоновский патріотичною промовою, в котрій розповів коротко історию заснованя „Просьвіти", вказав на значінє і задачу єї, підніс, яких перепон приходило ся зазнавати „Просьвіті" у праци для народу, з радости зазначив, що сам Найясн. Монарх бувши у нас в р. 1880 назвав „Просьвіту" дуже пожиточним товариством, — і вкінци повитав зібраних та поручив „Просьвіту" молодежи, що з часом займе провід у ній.

Предсїдателем зборів вибрано дра Д. Савчака, а єго заступником посла Гурика. Тому що справозданя з дїяльности видїлу були напечатані в руках членів, то їх уже не відчитувано, лише др. К. Левіцкий пояснив діловодство товариства. Поступованє реґуляміновe, — сказав він — заведене від двох років, дає як найлїпші користи в кождім напрямі діловодства. Також і канцелярия ведена п. Андрієм Скородиньским, з довголїтним патріотичним пожертвованєм, виказала найкрасші успіхи. *(Оплески)*. Що-до видавництва книжочок, то видїл старав ся, щоби ті книжочки виходили як найчастїйше. Великий Календар „Просьвіти" сего року призначено на книжочку лише за перші два місяці. Видїл дбав і о товариство обезпеченя „Днїстер", видавши відповідну книжочку: „Три побратими" — даючи своїм членам інформациї, що до обезпеченя. Число членів, що платять вкладки єсть 3.313, а нових прибуло в 2 роках 1.133. Але се за мало членів в порівнаню до того, кілько могло би бути. Товариство сьв. Могорта у Словаків має 40 тисяч членів. За-для того видїл завізвав в послїдній книжочці, щоби члени з'єднували нових членів. — Читальні „Просьвіти" почали виявляти житє, і сегодня яких сто читалень сповняє гарно свою задачу. — При читальнях находимо шпихлїрі, крамниці і т. д. П. Дмитерко, яко відпоручник товариства, звидїв кілька читалень і вказав на неодну потребу, особливо на введенє реґуляміну, за-для котрого істнувала-б орґанїчна звязь між читальнями а головним видїлом. Товариство відчуло конечність сталого відпоручника, а що фондів на се нема, то „Просьвіта" внесла петицию до Сойму на руки пос. Романчука о підмогу на сю цїль. — Щоби фiлїї „Просьвіти" розвивались, треба, щоби члени підпирали їх, а де нема, щоби закладали. Через се можна удержати орґанїчну звязь з головним видїлом. — На закид: чому товариство „Просьвіта" не закупить власного дому, або не побудує єго, відповідь проста, бо нема на стілько фондів. — Видїл порозумівав ся з редакциєю „Буковини" що-до зложеня кавциї за неї, о котру „Буковина" просила, однак переговори розбили ся о дирекцию скарбову буковиньску. Товариство розвиває ся, але що-б сей розвиток підняв ся ще висше, треба, щоби всї чинники товариства — члени, читальні і т. д. трудили ся.

(Дальше буде).

Перегляд полїтичний.

Віденьскі часописи доносять, що Рада державна має зібрати ся на засїданя дня 22 с. м. і що зараз на першім засїданю предложить правительство кілька важних проєктів. Найпершою і найважнїйшою задачею парляменту буде ухваленє буджету.

Нїмеччина заключила вже з Росиєю угоду торговельну, як кажуть, дуже користну, бо дотеперішне мито для нїмецких товарів обнижено значно. Зачувати, що зараз по затвердженю угоди з Нїмеччиною, приступить Росия до заключеня такої самої угоди з Австро-Угорщиною.

Köln. Ztg. доносить, що цїсар Вільгельм заявив на послїднім обідї у канцлера, що межи ним а царем панують дуже добрі, дружні відносини. Цїсар зазначив великі особисті прикмети царя, котрий особисто старав ся о то, щоби межи Нїмеччиною а Росиєю прийшло до заключеня угоди торговельної. Цїсар сказав також, що хоче також бути і позістати покровителем мира. — Nat. Ztg. доносить, що правительство постановило розвязати парлямент, наколи-б він відкинув угоду торговельну з Росиєю.

Після Pol. Corr. одержав анґлїйский аґент дипльоматичний в Каїрі порученє заявити кедивови, що анґлїйскому правительству не стає вже терпцю і що Анґлїя по найблизшим єго ворожім кроцї постараєсь о то, щоби єго усунено з престола.

Новинки.

Львів дня 7 лютого.

— **Доповняючий вибір** одного члена львівскої Ради нов. відбуде ся дня 15 марця с. р.

— **Славний на цїлий сьвіт хірурґ**, Теодор Більрот, номер вчера в Абазії. Уродив ся в р. 1829, а 27 лїт був професором віденьского унїверситету. Єго працї на поли хірурґії дуже цїнні, а про єго операциї, нераз майже чудесні, писали часто всї часописи европейскі. Номер від удару серця. Віденьскі часописи містять вступні статї про покійника.

— **Дотепний злодїй.** Вчера вечером при улици Смочій у Львові дібрав ся один злодїй до шафи з віктуалами і зачав там робити порядок. В тій роботї перешкодив єму поліциянт. Як тілько злодїй побачив єго, упав на землю і удав неживого. Відвезли єго на поліцию, а він все нїби то неживий; з поліциї повезли єго на стацию ратункову, лїкарі оглянули єго, спробували пульс, серце — все вдорове, нїчого єму не бракує, а таки той не рушає ся. Але єму не повірили і замість до шпиталю повезли до арешту. Там злодїй віджив... Хотїв, видко, піддурити людий.

— **Банкротство ґрафа.** Минувшого року внесла прокуратория державна в Самборі жалобу против ґр. Ів. Більова о самовільне банкротство. Іменно показав ся дефіцит в сумі 17.000 зр., на котрого покритє, як обжалованє казало, не мав ґр. Більов нїчого, бо єго звиски в копальні нафти, оцїнені 1888 р. на 45.700 зр., не представляли нїякої вартости. Таким способом прийшло до розправи, при котрій ґраф виказав, що єго жінка, судово з ним розведена, наробила легкодушно довгів, котрі він мусїв платити і що крім того мусїв заплатити підписаний ним вексель на суму 20.000 марок за свого приятеля, котрий скоропостижно умер. Взагалї доказував ґр. Більов, що тут заходить лише часова неспроможність заплати, а не банкротство. Супротив того увільнила єго перша інстанция. Прокуратория внесла против згаданого засуду рекурс і сими двома відбула ся розправа у віденьскім трибуналї касацийнім. Трибунал знїс увільняючий засуд і приказав першій інстанциї перевести на ново слїдство.

— **Сїчень,** місяць найсильнїйших морозів, був сего року дуже дивний. В першій половинї обдарив нас „кавалерским" морозом, а в другій дав нам днї теплі, соняшні, а з ними разом і богато болота. Метеорольоги (ті, що за змінами воз-

---

гадок, що єму ходили по голові, а очи під густими бровами аж сьвітили ся. — Або тепер, або нїколи! — сказав він сам до себе, піднявскринку, поставив єї за ляду, взяв палицю і вийшов. Скорим кроком ступав він по тій самій дорозї, по котрій поїхав був Бакер; але там, де она широким каблуком спускала ся на лїво в якусь долину, пустив ся він на право через лїс вузкою доріжкою та йшов жваво, не питаючи, що дорога нерівна і повна всїляких перешкод, як корінє та повивертані дерева. По хвили, навіть не станувши, виймив великий, срібний годинник і подивив ся на него — була майже шеста година. — Буде десята година, заким зайду до Мортонового двора — замуркотїв він сам до себе — але й він їде туди, я знаю, що він там хоче зорудувати; коли мене там не задержать, то можна буде в Оклї половити всїх пташків, заким ще вилетять, а він знайде ся чей раз там, де я вже давно того хотїв! — Ще більше роздразнений ішов він ще скорійше. — Треба було менї скорше прийти і лїпше розвідати — подумав він собі по хвили знову, — але чоловікови годї всюди бути, а я, бачу, таки вже старію ся. Не знаю навіть, о котрій саме годинї, але Цезар буде лїпше знати, коли то має ся розпочати! — Він ішов дальше не оглядаючись нї на лїво нї на право; на дворі ставало вже таки добре темно, аж і запала ніч. Але старий, видко, знав добре отсю дорогу, бо не пристаючи, ішов по нїй певно, не зважаючи на єї многі закрути. Так ішов він може кілька годин, аж і лїс скінчив ся, а на рівнинї перед ним показали ся денеде якісь сьвітла. Незадовго опинив ся коло якоїсь огорожі; перелїз через ню та уйшовши ще кусень дороги високими бурянами, побачив в темнотї порозкидані хати муринів. Він був вже на Мортоновім хуторі.—Добрий вечер, дядьку; чи Цезар дома? — спитав він, коли якийсь старенький, як сьвіт, мурин відчинив вікно.

— Зараз верне; пішов лиш до стайнї, бо нам чогось коняка занемогла — відповів єму старий мурин — зайдїть може за той час до хати.

Похатник наставив годинник до виходячого із хати сьвітла — вже була минула десята година. — Коли они ще по ночи мають дістати ся до ріки, — замуркотїв він сам до себе — то мусять вибирати ся найпізнїйше о одинайцятій годинї, а менї годї тут задержувати ся. — Хиба я сам піду до стайнї! — сказав він і обернув ся, шукаючи в темнотї дороги, та пішов до Мортонового двора. Прийшов до великої стайнї, заглянув в кождий кутик, але тут анї живої душі. — Не що, лиш ми розминули ся! — замуркотїв він знову — а я навіть не знаю, де они мають зійти ся; менї самому годї іти! — Вернув ся чим скорше знову до муриньских хат і саме, коли заходив до хати, з котрої недавно був вийшов, показав ся в дверех і той, за котрим він шукав. — Ну, ходім, Цезаре, бо спізнимо ся! — Виймив знов годинник — а то було вже пів до одинайцятої. — Я вже давно на вас чекаю! — відповів чорний — они мають вибирати ся о одинайцятій!

— Ну то ходім чим скорше — відозвав ся похатник — я мусїв насамперед, аби бути певним, почути ті злодїйства таки з власних уст того чоловіка, та через то й опізнив ся! — Старий пустив ся полями мало що не бігцем, а Цезар аж ледви міг іти за ним.

— Може ви чули що нового? — спитав мурин.

— Біжи тепер, а не балакай — відповів старий, бо не побачиш вже своєї хорошої Сари; ті злодюги продадуть єї до цукрових плянтаций в Люїзиянї. Знаєш добре, де они мають зійти ся?

— Знаю!

— Добре!

Муринови аж вже духу не ставало, коли серед темноти показав ся Еліотів двір, але похатник держав ся добре на ногах, ішов заєдно однаковим кроком. Як раз отвирали браму перед двором, коли блисло і загреміло так, що они аж на хвильку пристали. — Ну, чей они від того побудять ся і не треба буде довго гримати! — сказав похатник оглядаючись за Цезарем — ті злодюги вибрали собі злу ніч, бо то на тім однім громі не скінчить ся. — Він став насамперед пукати до вікна від комнати, де мешкав Гельмштедт, — запукав раз і другий, ще сильнїйше, але нїхто не відзивав ся. Старий покивав лиш головою, а відтак пустив ся до передних дверий і став тут гримати на ново.

Вікно на поверсї отворило ся: „Хто там?" — відозвав ся Еліотів голос.

— То я, Ицко! — відповів старий. — Вийдїть, бо вовк межи вашими чорними вівцями. Сара і єї три брати злагодились вже втїкати!

Еліот сказав щось і щез. За хвилю накинувши щось на себе, вийшов і отворив двері.— То ви Ицку? хто злагодив ся втїкати?

духа слідять) уважають той стан воздуха в січни незвичайним, а то з таких причин. В протягу 120 літ від р. 1775 був січень 23 рази дуже морозний і середна температура в тих 23 січнях виносила — 6·1° Ц. Але у нас від 1 до 18 січня (до Йордану) були такі морози, що середна температура виносила — 7·3° Ц., значить: перша половина січня була одна з найзимнійших в цілім столітю. Тепер снігу нема ні на лік, а болото таке, що й осінь не могла би его повстидати ся.

— Кілько маємо в році днів до роботи. Не всюди число днів до роботи однакове; в однім краю більше їх, в другім менше. В глубокій Росиї і в Шкотиї працюють люди 276 днів, в Канаді 270, в Анґлії 278, в Портуґалії 283, в Царстві польскім 288, в Іспанії 290, в Австриї і Інфлянтах 295, в Италії 298, в Баварії, Белґії і Люксенбурґу 300, в Саксониї, Фінляндиї і Франциї 302, у Швайцариї, Данії і Норвеґиї 303, в Швециї 304, в Прусах і Ірляндиї 305, в Сполучених Державах Америки 306, в Голяндиї 308, а на Угорщині аж 312. Ті числа сьвідчать, що в декотрих краях хоч богато днів сьвяткують, а таки мають ся люди дуже добре.

— Цікавий звичай має бути між селянами на Поділю росийскім. Під конець мясниць сходять ся до коршми дівчата і парубки і уряджують базар. Коршмар продає нїби-то дївчата, а парубки купують. Торг відбуває ся так як кождий инший, коршмар хвалить свій „товар", а зноміж парубків виступає купець і купує; дає оден, два або й три рублї. Тим способом жид продає всї дївчата і они з того часу належать до своїх купців-парубків і з ними мають танцювати. Гроші зібрані за дївчат ідуть на гулятику аж до запустів. Куплена дївчина має на Великдень дати парубкови копу писанок. Торг цїлий виглядає як жарт, та нераз „куплена" дївчина стає й жінкою свого парубка.

Господарство промисл і торговля

Товари корінні.

(Дальше*).

Як розпізнавати каву. Каву в сирім зерні розпізнає ся так: Явайска кава буває по найбільшій части блїдо-жовта, або жовто-брунатна; зерно спід споду (на плоскій сторонї) есть досить рівне; ровець мало повигинаний, а по середині часто виколоблений; в рівци знаходить ся ще дуже богато останків з плївки насїнної, що вкривала первістно цїле зерно. Коли викроїти із зерна тоненький пласточок, то він буває у всїх сортах сеї кави дуже ясний. Одна половичка спідної части зерна буває нераз трошки висша, як друга. Зерно буває в більшій скількости дуже одностайне, досить легке і круглаве як яйце. Та сорта, що продає ся за мокку, має дуже маленьке зерно, жовто-зеленої барви, а ровець дуже вузенький; запах сеї сорти есть терпко-ароматичний а добрий знаток може єї пізнати вже по тім запаху. — Кава звана Менадо, від міста на острові Целебес, має велике, ясно-жовте або блїдо-зелене, круглаве як яйце, або трохи подовгасте і дуже одностайне зерно; ровець есть простий, дуже часто як би розпукнений, а плоска сторона буває дуже рівна.

Кава Цейльон має дві головні відміни: Цейльон самородна з диких дерев, має зерно подовгасте, жовто-зелене або темне; ровець буває покривлений, дуже мало розпукнений, а спідна часть зерна есть неправильно розтягнена. Належить до гірших родів. Цейльон пляптацийна (плекана) має зерно менше і вузше, одностайно синаво-зелено а все зерно, буває однаково велике. Належить до лїпших родів. Кава Цейльон буває в смаку квасковата.

Кава Порторіко має зерно блискуче, неоднакове, блїдо-зелене або синаво-зелене (лїпша) і жовто-зелене або жовте (гірша); ровець буває значно розпукнений, а в нїм богато останків з плївки насїнної; спідна часть есть косо випукла.

Кава Куба есть дуже змінна як що-до величини так і що-до барви, однакож всї єї сорти мають сильний запах. Зерно буває жовте і зелене, вузке а довге, або коротке а широке. Зерно гірших сорт має часто червонаву смужку, есть жовтаво-біле і сильно поморщене. Замість кави Куба продають дуже часто бразилїйску каву.

Бразилїйска кава приходить головно в трох сортах: Ріо (з міста Ріо-Янейро) має зерно жовтозелене або брунатно-жовте, неоднаково велике, ровець покривлений, иноді навіть два рази скручений; декотрі відміни мають червонавий ровець і по тім можна їх зараз пізнати. — Кампінас має мале, кругле як яйце, або широко-елїптичне, дуже сплескане, зелено-жовте зерно, вузонький, трохи розпукнений ровець: спідна сторона есть трохи випукла. Коли викроїти з зерна дуже тоненький пласточок, то видко на нїм темно-зелені смужки на ясно-жовтім днї. — Сантос есть дуже подібна до Кампінас і має зерно блїдо-зеленковате. — Мита бразилїйска кава звана Rodondo продає ся за перлову.

Смак сирого зерна кавового есть зразу слабо солодкавий, але опісля терпкий; запах — сирий, властивий каві, не конче приятний. — Доброта кави зависить богато від підсоня і ґрунту, а відтак від стану єї доспілости, способу збираня і переховуваня. Загально уважає ся ті сорти за лїпші, що мають зерно однаково велике, ясне, живої і однакової краски та гладке, хоч як-раз найлїпша сорта — Мокка та Ява і Порторіко, що продають ся у нас за Мокку, мають мале зерно і не конче однакове. Кава з підгірских сторін має більше ароми, як кава з долів. Доброту сирої кави пробують часто на вагу зерна: чим менше важить децілїтер якоїсь сорти кави, тим она, кажуть, має більше ароми в собі. Доброту сирої кави пробують також мочінем в воді. Доспіле, важке зерно потапає в воді, крім лекших родів Яви. Через намочене зерно збільшає ся подібно як при паленю а з того можна вносити, чи оно буде добре напалювати ся. Вода закрашує ся від сирої кави зразу на жовтаво а відтак на темно і брунатно а зерно стає зверха і в середині біляве. Чим старше зерно, тим довше потребує часу, щоби закрасити воду. Найлїпше можна розпізнати доброту кави, коли єї на пробу спалить ся; тогди побачить ся, на скілько она напалює ся, т. є. о скілько збільшає ся обемом а тратить на вазї та який має смак.

Палена і мелена кава. До ужитку мусить бути кава спалена і змелена. При паленю кави виходять з неї вода і всїлякі олїйці, що надають їй запах; кава тратить тогди на вазї але зато збільшає обемом. Щоби кава не тратила богато на вазї й на аромі, треба єї длятого палити в щільно замкнених, подовгастих праженках, але лиш доти, доки зерно не стане пукати і не набере ясно-брунатної або бронзової барви. Треба також і на то зважати, щоби кава не пітнїла, т. е. не покривала ся товщем виходячим із зерна. В домах приватних люблять додавати при паленю кави по кілька зерен мікдалів а по спаленю посипують єї мілким цукром і прикривають; цукор, кажуть, налипне на нїй і не пускає арому. По спаленю треба каву борзо простудити, але не так, як то роблять по жидівских склепах і крамах, що зливають спалену каву якою небудь студеною водою, або в зимі присипують снїгом, згорненим з подвіря або улиці зі всїляким смітем і болотом. Роблять то в двоякій цїли, раз, щоби кава борзо остудила ся а відтак щоби бадай трохи прибрала на вазї то, що стратила через палене. Палену каву найлїпше простудити розгорнувши єї трохи в отвертім начиню і зараз но вистудженю змолоти. Мелена кава не повинна бути ані за мілка ані за груба а від разу не треба богато молоти і лїпше переховувати в зерні, бо змелена кава тратить скорше свою арому. Палену каву, як в зерні так і змелену, треба переховувати в щільно замкненім начиню і в сухім місци та здалека від всяких сильно пахучих річий.

*) Гляди ч. 14. „Народ. Часописи".

— Сара і єї три брати, але коли поспішимось, то ще зловимо їх разом з білим вовком.

— То не може бути, чоловіче! — сказав на то Еліот — може вам лиш так здає ся? Сара дістала позволенє іти на мурипьску забаву.

Що тут богато говорити! — відозвав ся похатник — тут треба дїлати! Зважте, що то Бакер, той, що краде вам ваших муринів — я слідив за ним, від коли він в сих сторонах, бо де він лиш ступить, там наробить нещастя. Я підслухав его в его криївці, в коршмі над рікою, але лиш з деяких слів догадав ся, що він придумав; ажь ось Цезар із заздрости на свою Сару прийшов на слїд, хто то розлюбив єму его любку. Я заставив его, щоби він межи чорними розвідав плян того злодюги, а тепер спитайте его, що він знає — я кілька годин тому назад наслухав ся досить таки з власних уст того пана Бакера і можу вам сказати, що він в сій хвили повів ваших муринів, котрих відтак продасть знову на полудни.

— Бакер? — сказав Еліот і повів рукою по голові. — Бакер?

— Впбачте, мастер — відозвав ся Цезар, бо не міг вже видержати — пан Бакер таки по правдї казав ставити ся Сарі й другим в корчах коло задних воріт; они думали, що й я піду — а то вже десь одинайцята минула!

— Бакер — побачимо! сказав Еліот, як би нараз рішив ся. Іди, Цезаре і заклич Діка, нехай зараз сюди прийде. Найлїпше буде сїдати на коні. Ходїть сюди, Ицку!

— Дайте спокій з кіньми! — сказав похатник — тоті злодюги пішли лїсом, куди кіньми по ночи годї; можна хиба серед темноти ще вязи скрутити.

Саме явив ся Дік з лїхтарнею. — Спустїм ся на власні ноги, я вас поведу! — сказав старий — заклиčте Гельмштедта і взуйте чоботи, а я з чорними заберу з вашої бібліотеки ручниці та набою і за пять мінут будемо вже в дорозї.

— Може й правду кажете! — відповів Еліот — робіть що треба, а я зараз тут прийду з Гельмштедтом. — Еліот зайшов до двора, а похатник поправив сьвічку в лїхтарни та пішов з муринами за ним. Як-раз коли хотїв зайти до бібліотеки, надійшов вже Еліот та каже: Десь нема Нїмця! комната отверта, але постіль не рушана, ходїть туди та посьвітїть.

— Може десь на дворі — сказав Ицко, бо й я не міг допукатись до него; але не задержуймось. Добре би було, коби він був, а нема, то обійдесь, ходїм!

Они в посніху розійшли ся, а коли сьвітло лїхтарні щезло, вилїз Гельмштедт споза стовпів від сходів, де був сховав ся, коли Еліот заходив до хати. Зайшов чим скорше до своєї комнати, взув на потемки чоботи, взяв капелюх на голову і задними дверми вийшов на двір; удавав, що нїби на правду вертає звідкись до хати. Як-раз заблисло знову і стало гриміти, та пустив ся дощ, коли він обійшов хату та почув Еліотів голос і удаючи зовсїм спокійного, зайшов передними дверми до двора.

(Дальше буде).

Львів 5 лютого: пшениця 6·40 до 7·40; жито 5·25 до 5·90; ячмінь броварний 6·— до 6·50; ячмінь пашний 4·75 до 5·25; овес 5·50 до 6·20; ріпак 11·25 до 12·—; горох 6·— до 13·—; вика 6·— до 7·25; насїнє льнянне —·— до —·—; сїмя —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 5·— до 5·60; гречка 7·— до 7·75; конюшина червона 65·— до 80·—; біла 60·— до 80·—; шведска 65·— до 78·—; кмен —·— до —·—; аниж —·— до —·—; кукурудза стара 6·— до 6·20; нова —·— до —·—; хміль —·— до —·—; спірітус —·— до —·—

ТЕЛЕҐРАМИ.

Прага 7 лютого. В Раконицях вибухла дня 4 с. м. дінамітова петарда, однакож не зробила нїякої шкоди.

Кольонїя 7 лютого. Köln. Ztg. доносить, що правительство росийске годить ся на то, щоби заключена з Німеччиною угода торговельна обовязувала через десять літ.

Каїро 7 лютого. Кедів відкрив вчера в присутности міністра льорда Пальмерса законодавчі збори і вказав на поступ за послїдні два роки. На жаданє Анґлії усунув кедів Магера-пашу з дотеперішного его становища і надав єму ленту ордера Османіє.

За редакцию відповідає Адам Креховецкий.

І Н С Е Р А Т И.

С. Спітцер у Відни

поручає

Товари камінні і шамотові.

Плити білі і кольорові. — Насади коминкові. Комплетні уряджения для стаєн і обор.

На жадане висилаємо катальоґи.

Заступники для **Галичини і Буковини**

Гамель і Файґель

у ЛЬВОВІ, улиця Коперніка число 21.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всі дневники

по цінах оригінальних.

Добродійство для хорих

Карпацкі зела

по 20 кр.

дуже скуточні против катарів, кашлів, хрипки, хороб легких і т. д. Кождий хто пробував, неможе досить нахвалити ся знаменитого успіху моїх правдивих зел. Остерігаю, що фальшиві зела не мають мого знамениця. Славний бальсам на відмороженє.

Аптека **СИДОРОВИЧА** в Коломиї.

Карпацкі зела суть для мене одиноким ліком и т. д.

F. Longchamps. Megyes (Семигород)

Ваші зела дуже скуточні.

Івавіцкий почтмайстер Цуцилів.

Ihr. Karpathenthee wirkt vorzüglich.

Jos. Richter Wien Herrengasse 18.

Ваші зела вилічили мене зовсім.

Кароль Вальдер. Львів ул. Гетьманьска.

7

Скрипки, Фортепяни, Піяніна, Гармонія, Арістони, Метрономи, Цитри і т. п. — Склад і випожичальня. Ціны як найнизші, за готівку значний рабат. Множество листів з подякою за доставлені добрі, а дешеві інструменти. Желізні каси огнетревалі славної фабр. Wies ого нижше цін фабричних. Праси до копіованя.

А. СИДОРОВИЧ в Коломиї.

Власного виробу

колдри

по 4, 5, 6, 7, 8 до 14 злр.

Колдри атласові шовкові по 15, 18, 20 злр. і висше.

Колдри на овечій вовні без конкуренциї найдешевше поручає

Йосиф Шустер

Львів, ул. Коперніка ч. 7.

8

С. Кельсен у Відни

поручає

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджения купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів ГАМЕЛЬ і ФАЙҐЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові улиця Кароля Людвика число 9, приймає абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові

3

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.